

Dragan Mitić

Kad nema mojih

Meni će oni da kažu... Tim rečima je banuo u seosku birtiju. Merio je samo neki santimetar manje od dva metra u visinu, a možda neki centimetar više, teško je to tačno ustanoviti bez merenja, a u ramenima sigurno više od metra. Pesnice veće od bilo kojih koje ste do tada videli. Kad je ušao unutra izgledalo je da ni plafon nije imao standardnu visinu jer je ispod lustera od kovanog gvožđa malo sklonio glavu. Verovatno ga ne bi zakačio, ali nije mnogo ni falilo. Odlučnim zamahom desnice je zabacio na leđa tamno zelenu - skoro crnu, lovačku pelerinu sa velikom kapuljačom. Ma, onako kad pogledaš, kao onaj... »šišmiš«, tako nešto, samo baš na to je bio posebno osetljiv.

Stolica je bila slobodna, zato je jednostavno seo, ne da bi prvo upitao ili zamolio, nego je samo malo cimnuo glavom naviše što bi trebalo da znači: *Slobodno?*

Kelnerica mu je bez pitanja i nekog suvišnog naručivanja istog minuta na sto donela njegov beli špricer. *A, šta ćeš ti?*, zabrundao je, i onom gostu za stolom je srce zastalo za trenutak. *A hvala, hvala, vozim, znate, pišem nešto o ovim krajevima, pa sam eto došao...*

Pokazalo se da je gorostas iz nekog ne baš tako udaljenog sela, odmah tamo preko Kupe. Njegovog sela više nema, tamo ustvari nema više nikoga. Nije rekao ime sela, kao da selu više nije ni potrebno, kad je bez ljudi: »*duplo*« *nesrećno selo*, tako ga je imenovao i umesto pravog imena je izustio prilično nižim glasom: *nije važno ime, nije jedino; sada je tamo još mnogo praznih*. *A »duplo... to zato, jer to nije prvi put, da su je spravili... i u drugom svetskom... su je takođe*. Od svih njegovih je preživeo samo on, jer je teren do Kupe i prelaze preko nje znao napamet, ma mogao je da ih pronade i zavezanih očiju. Pre ove zadnje oluje je kao momak išao na igranke u *tu krajinu* svake nedelje, kao lovac i preko nedelje i noću i po lošem vremenu.

A mislite Belu krajinu?, ohrabri se malo gost nekim

tenorom ali ga bas odmah poklopi: *To je jedna i ista krajina. Nikad' mi nismo delili svoju krajinu. Znam, tu ste je zvali »Bela«, a vidi, sada i ona... postaje »crna«. Ma na sve moguće načine je pocrnela, cela naša krajina. I šta ti tu meni vi, pa vi! Ja sem Jova, a ti?*

Kratke rečenice bez jednog jedinog prideva. Kako je još od nekada tu sa jedne i druge strane reke živeo isti narod, koji se dobro razumeo, iste navike, običaje, isti jezik govorili, istog *popa* slušali. Sada je prazno tu, prazno tamo, nema više ljudi. Na kraju nije ostalo ništa. Prošle nedelje je neko od došljaka iz susednog sela došao *kamiončićem* i hteo da otkopa i pokupi spomenike na starom groblju. Na ćirilici, godišta hiljadu petsto, hiljadu šeststo, te poslednje oznake da je tu neko od davnina živeo, hteo je da ukrade i proda za sitniš. Tad se Jovi smračilo ispred očiju, pa mu je tako jako na silu otvorio vrata kabine, da su se ova odbila od karoserije i napravila u njoj udubinu za pola košarkaške lopte.

E, to sem hteo da ti pokažem: ej meni... oni će meni da kažu...

Kad se pre neki dan vraćao kući, ponoć je već poodavno prošla. Kao i obično, odmah, čim se dokopao šumske zavetrine je repetirao pušku. Čudno, načuje samo kako je pukla jedna grana i onda čista tišina. Tako oprezne životinje on ne poznaje, zato se odluči da krene u tom smeru. Ljudski glas: *No... no, pli... pliz*, zatim još podignute ruke i više nije bilo dileme, to je čovek! *Stoj*, zagrmeo je Jova. Kad mu se približio na nekoliko koraka, uvideo je da se opet radilo o nekom nesrećnom izbeglici.

Sav se tresao, u odelu mokrom do pojasa, menjao je položaje čoveka, koji moli za milost sve moguće bogove. Prvo kao Japanac, prislonjenim dlanovima na prsa, onda je počeo da se klanja i pokazuje bele pete u niskim cipelama do polovine napunjenih vodom, i na kraju krenuo da se čudno krsti, s leve, pa s desne, očigledno u totalnom šoku. A nijedan od velikih bogova mu se nije približio, osim... Jove. Kad je krenuo, još bliže njemu se iz senke

obližnjeg hrasta pojavila i manja ženska figura. Skupa su predstavljali čudnu ljudsku kompoziciju, uvijenu u crno, da bi tako još više istakla njihovu nesreću. Tek kad mu je Jova ponudio ruku i pokušao da mu pomogne da se ispravi, iz crnih krpa na prsima majke se začuo tihi plač. Još i dete! Kad mu se to dogodilo prvi put, je možda nešto i razmišljao a kasnije, kad je postao svestan dubokog očaja i jada da svojim ne može više nikako da pomogne, je često, baš zbog tih jadnika i odlazio u šumu. Teškim srcem bi izdahnuo: *Kad nema mojih...*

Samo je kažiprstom prešao preko usnica i tako im pokazao da moraju da čute. Nije prošlo ni pola sata kad se vratio, a iz njegove velike senke se pojavio omanji momčić. Šaban, govorio mu je Jova odlučno: *Ove da mi prevedeš preko i da mi oni to potvrde negde iz Italije. Ako ne, znaš da sa mnom nije dobro ratovati. Jednu srnu ću ti dati.* Šaban je samo kimao glavom.

E, to sem hteo da ti pokažem. Oni će meni... Vidi šta pišu. Na mobilnom telefonu se pojavila fotografija, oči-

gledno snimljena u Veneciji. Na njoj muškarac i žena sa bebom u njenom naručju. To su sigurno oni jadnici i taj Šaban. Ispod piše: *love, from itali, jova bestmen.*

Samo, da se Šaban vrati... Oni tamo, love po Italiji... golubove, šta li? A meni će da govore: Jova »betmen«! Oni će meni da govore!

I tako odlučno, kao što se i pojavio, je ustao i otišao da uređuje stvari. To je znao jako dobro, da pripoveda malo manje, ali šta kad nikakvo pričanje, ma bilo ono i očajno slabo ne može da pokvari dobro delo. Umesto zdravo ili zbogom je samo odsečno povukao svoju tamnu pelerinu i njom pokrio većinu svetlosti lusteru i glasova u celoj krčmi.

U redu je. On na kraju meseca uvek plati sve šta god donesem na njegov sto, rekla je kelnerica, digla praznu čašu od špricera i manula ne baš posebno čistom krpom, ispod čaše. *A jel' možda rekao: kako to, da je juče jednog od tih jadnika zajedno sa invalidskim kolicima preneo preko Kupe, koja je jako narasla posle kiše, a njegove čizme ostale suve?*